

Lausunto 21.9.2026

Kaupunginhallituksen lausunto toimenpiteistä, joihin tarkastuslautakunnan vuoden 2025 arviointikertomus antaa aihetta

Kaupunginhallitus kiittää tarkastuslautakuntaa arviointikertomuksesta ja sen rakentavista huomioista. Kaupunginhallitus on käsitellyt tarkastuslautakunnan esittämät havainnot ja antaa seuraavassa lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta. Lautakunnat ovat käsitelleet arviointikertomuksen ja antaneet siihen lausuntonsa. Lautakuntien lausunnot ovat tämän lausunnon lopussa.

Hyte-työn tunnetuksi tekeminen

Tarkastuslautakunta on pyytänyt kiinnittämään huomiota hyte-työn tunnetuksi tekemiseen.

Kaupunginhallitus pitää tärkeänä, että hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen (HYTE) liittyvää työtä tehdään näkyväksi sekä kuntalaisille että luottamushenkilöille. Kaupunki jatkaa HYTE-työn tavoitteiden, toimenpiteiden ja saavutettujen tulosten viestintää osana normaalia tiedottamista sekä hyvinvointikertomusten ja -raporttien valmistelua.

Valmistelutekstien informatiivisuus ja päätöksenteon läpinäkyvyys

Tarkastuslautakunta on suositellut yksityiskohtaisempaa asioiden avaamista valmisteluteksteissä päätöksenteon avoimuuden ja laadun parantamiseksi. Tarkastuslautakunnan mukaan erityisesti tulee kiinnittää huomiota pidempään päätöksenteossa olleiden asioiden aiempien vaiheiden näkyvyyteen ja päätösten perusteluihin. Lisäksi tarkastuslautakunta on todennut, että päätösten tulee tapahtua hallintosäännön mukaisesti oikeassa toimielimessä ja päätöksenteon toimivaltuus pitää näkyä päätöksessä.

Kaupunginhallitus yhtyy näkemykseen valmistelutekstien merkityksestä päätöksenteon laadun ja avoimuuden kannalta. Viranomaisen päätöksen muoto- ja sisältövaatimuksista on säädetty hallintolain (434/2003, HL) 7 luvussa. Päätöksen perusteleminen on yksi päätöksen sisältövelvoitteista (HL 45 §). Perusteluissa on ilmoitettava tosiasia-perustelut eli mitkä seikat ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun sekä oikeudelliset perustelut eli sovellettavat säännökset. Kuntien toimielinten päätöspöytäkirjoissa perustelut löytyvät vakiintuneesti osittain valmistelutekstistä. Päätösasioita valmistelvat hallintokuntien viranhaltijat virkavastuulla. Esittelijä vastaa valmistelun asianmukaisesta suorittamisesta. Viime kädessä toimielimen on syytä palauttaa asia valmisteluun, mikäli valmistelussa ei ole selvitetty riittävästi päätöksentekoa varten tarvittavia asioita.

Lausunto 21.9.2026

Kaupunginhallitus yhtyy tarkastuslautakunnan toteamukseen, että päätösten tulee tapahtua hallintosäännön mukaisesti oikeassa toimielimessä, sillä ilman toimivaltaa tehty päätös on kumottavissa valituksella. Lisäksi kaupunginhallitus toteaa, että selkeyttä lisää, mikäli toimivaltuus käy ilmi valmistelutekstistä ja ohjeistaa valmistelijoita lisäämään toimivaltatiedot.

Henkilöstövalintojen tekemiseen koulutusta ja ohjeistuksia

Tarkastuslautakunta on huomauttanut, että sijaistajajärjestelyjä tehtäessä on syytä kiinnittää erityistä huomiota siihen, että kaupungin toimintojen ja palveluiden laatu ei heikkene sijaistajajärjestelyjen aikana.

Sijaistajajärjestelyt pyritään järjestämään ennakoiden, mikäli mahdollista (esim. perhe-, opintovapaa). Äkillisessä sijaistarpeessa käytetään jo aiemmin olleita sijaisia, mikäli heitä on saatavilla. Sijaistajajärjestelyjen helpottamiseksi on perustettu varahenkilön toimet ravitsemis- ja puhdistuspalveluihin. Rekrytoinnissa noudatetaan kaupungin rekrytointiohjetta.

Huomion kiinnittäminen tarkkaan taloudenpitoon

Tarkastuslautakunta on suositellut kiinnittämään huomiota tarkkaan taloudenpitoon, jotta laajat investoinnit ja tulorahoitushaasteet eivät horjuta kaupungin taloutta.

Kaupunginhallitus yhtyy tarkastuslautakunnan näkemykseen tarkan taloudenpidon merkityksestä erityisesti tulevaisuuden talousnäkymät huomioiden. Väkiluvun ja lasten määrän väheneminen vaikuttaa negatiivisesti valtionosuuksien määrään. Tämän lisäksi isot investoinnit lisäävät lainamäärää ja sitä kautta lainojen lyhennysten ja poistojen määrää. Tulevaa vuosien 2026–2030 taloustilannetta on tuotu esiin syksyllä 2026 järjestetyssä valtuustoseminaarissa. Kaupunginhallitus on asettanut keväällä 2026 talousarvioraamit hallintokunnille vuoden 2027 talousarvion laadintaa varten.

Huomion kiinnittäminen talousarvion realistisuuteen

Tarkastuslautakunta on pyytänyt kiinnittämään huomiota talousarvion realistisuuteen ja välttämään alibudjetointia.

Kaupunginhallitus yhtyy tarkastuslautakunnan näkemykseen ja edellyttää hallintokunnilta konkreettisia toimenpiteitä raameissa pysymiseksi.

Lausunto 21.9.2026

Ohjeistus sidonnaisuusilmoitusten tekemiseen

Tarkastuslautakunta on nostanut esiin ohjeistuksen tarpeen sidonnaisuusilmoitusten tekemiseen.

Kaupunginhallitus pitää tärkeänä, että ilmoitusvelvolliset tuntevat sidonnaisuusilmoituksia koskevat velvollisuutensa ja heillä on riittävät ohjeet ilmoitusten tekemiseen.

Ohjeistus esteellisyystilanteisiin

Tarkastuslautakunta on viitannut ohjeistustarpeeseen liittyen luottamushenkilöiden esteellisyyteen.

Kaupunginhallitus pitää tärkeänä, että kaikki viranhaltijat ja luottamushenkilöt ovat tietoisia esteellisyysääntelystä. Esteellinen henkilö ei saa osallistua asian valmisteluun tai päätöksentekoon, sillä muutoin päätös voidaan kumota valituksen perusteella. Esteellisenä päätöksentekoon osallistuminen voi myös täyttää virkarikoksen tunnusmerkistön. Esteellisyyteen liittyvien säännösten tunteminen kuuluu viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden virkavelvollisuuteen. Esteellisyysäännöksistä myös muistutetaan säännöllisin väliajoin sekä merkittävien päätösten yhteydessä. Luottamushenkilöille tarjotaan tarpeen mukaan ohjeistusta ja neuvontaa esteellisyyskysymyksissä, jotta päätöksenteon puolueettomuus ja luotettavuus voidaan turvata.

Poikkeustilanteisiin varautuminen ja kriisiviestintä

Tarkastuslautakunta on kiinnittänyt huomiota varautumiseen ja tiedottamiseen poikkeustilanteissa.

Kaupunginhallitus pitää varautumista ja toimivaa kriisiviestintää kaupungin riskienhallinnan keskeisinä osina. Kaupungin varautumista koskevat ohjeet on käyty läpi ja päivitetty kaupungin viranhaltijoiden toimesta kevään 2026 aikana ja ne viedään toimielinkäsittelyyn alkusyksyn 2026 aikana.

Talousarviotavoitteiden asettaminen

Tarkastuslautakunta on kiinnittänyt huomiota talousarviotavoitteiden asettamiseen. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan tavoitteiden tulee olla sellaisia, että niiden toteutumiseen voidaan tosiasiallisesti vaikuttaa ja joiden toteutumista voidaan arvioida.

Kaupunginhallitus pitää perusteltuna, että talousarviotavoitteet ovat selkeitä, mitattavia ja sellaisia, joiden toteutumiseen voidaan omalla toiminnalla vaikuttaa. Talousarvion valmistelussa kiinnitetään huomiota tavoitteiden arvioitavuuteen sekä niiden yhteyteen kaupungin strategiaan tavoitteisiin.

ALAJÄRVEN KAUPUNKI

Aitoa elämää Aaltojen keskellä

Lausunto 21.9.2026

Konserniohjeiden päivittäminen ja ohjeiden noudattaminen

Tarkastuslautakunta on kehottanut noudattamaan asianmukaista aikataulua konserniohjeiden ja muiden päivittämistä vaativien asiakirjojen osalta sekä varmistamaan ohjeiden noudattamista.

Kaupunginhallitus toteaa, että konserniohjauksen asiakirjojen ajantasaisuus on tärkeää. Kaupungin konserniohje on valmisteluvaiheessa ja etenee kaupunginhallituksen ja -valtuuston käsittelyyn syksyllä 2026. Konserniyhtiöiden toimitusjohtajien kanssa pidetään palaveri, jossa otetaan esille ohjeiden noudattaminen.

Teknisen lautakunnan lausunto

Keskeinen arvio: Tekninen toimialan viidestä tavoitteesta neljä toteutui. Kehittämistarpeet liittyvät erityisestirakennuslupa tavoitteeseen, budjetoinnin realismiin, investointien valmisteluun, poikkeustilanteidentiedottamiseen ja tavoite asetantaan.

Tarkastuslautakunnan arvio tekniselle toimialalle vuodelle 2025 asetetuista viidestä toiminnallisesta tavoitteesta neljän toteutuneen. Toteutuneeksi arvioitiin toiminnan järjestäminen mahdollisimman energia tehokkaasti, lämmön ja sähkön toimintavarmuuden ylläpitäminen, tilapalvelun kustannusten pienentäminen sekä energiasäästötoimenpiteiden toteuttaminen eri sektoreilla.

Myönnettyjen omakotitalojen rakennuslupien kasvattamista koskeva tavoite ei toteutunut. Rakennuslupia myönnettiin viisi, mikä vastasi vuoden 2024 määrää.

Tekninen toimiala, rakennusvalvonta ja kaavoitus ovat yhteistyössä elinvoimapalveluiden kanssa osallistuneet tonttien ja asumismahdollisuuksien markkinointiin kaupungin verkkosivuilla, sosiaalisessa mediassa ja kohdennetuissa kampanjoissa. Rakennuslupien määrään vaikuttavat kaupungin omien toimenpiteiden lisäksi yleinen taloustilanne, rakentamisen kustannukset, rahoituksen saatavuus ja asuntojen kysyntä.

Tekninen toimiala pitää perusteltuna, että tulevaisuuden talousarvioissa tavoitteet kohdistetaan nykyistä selkeämmin sellaisiin toimenpiteisiin ja mittareihin, joihin toimiala voi omalla toiminnallaan vaikuttaa. Tällaisia ovat esimerkiksi rakentamisvalmiiden tonttien määrä, lupapalvelujen sujuvuus, käsittelyajat sekä tonttien markkinoinnin ja neuvonnan toteuttaminen. Yhteistyötä elinvoimapalveluiden kanssa jatketaan.

Sivistyslautakunnan lausunto

Sivistyspalveluiden kehittämissuunnitelman muuttaminen vastaamaan Alajärven ja Vimpelin strategioiden mukaista palvelutarvetta vuodesta 2025 eteenpäin.

ALAJÄRVEN KAUPUNKI

Aitoa elämää Aaltojen keskellä

Lausunto 21.9.2026

Sivistyspalveluiden kehittämissuunnitelma on päivitetty 1/2025. Alajärven kaupungin sivistyslautakunnan järjestämä palvelutuotanto Vimpelin kunnalle on päättynyt 31.12.2025, lukuun ottamatta kansalaisopiston opetusta.

Kaikilla perusopetuksen päättävillä on toisen asteen opinnoissa tarvittavat tiedot, taidot ja osaaminen.

Kaikki perusopetuksen 9. vuosiluokan oppilaat saivat päättötodistuksen

Elinvoimalautakunnan lausunto

Elinvoimalautakunnalle asetetut toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat toteutuneet. Tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa ei ole esitetty elinvoimatoimialaa koskevia erillisiä toimenpiteitä.

Yhteenveto

Kaupunginhallitus toteaa yhteenvetona, että tarkastuslautakunnan esittämät huomiot ovat pääosin perusteltuja ja tukevat kaupungin toiminnan jatkuvaa kehittämistä. Kaupunginhallitus ottaa havainnot huomioon toiminnan, hallinnon ja talouden kehittämisessä sekä seuraa toimenpiteiden toteutumista osana normaalia johtamis- ja seurantajärjestelmää.

Alajärven kaupunginhallitus